

Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årgång 31

2014

Nr 4

**Nidingens fyr 1874 av Carl Svante Hallbeck.
Se Västanbladet nr 2-4 artikel av vår medarbetare
Ingela Martenius 2013.**

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES SLÄKTFORSKARFÖRBUND Styrelse 2 0 1 4

Per Clemensson Från ordförande	3
Vi möts våren 2015	5
Spökhus i Göteborg	6
GRS kursprogram hösten 2014	8
Ingela Martenius Namn i Sverige	10
Ake Möller Det stora huset på Carlsholme	14
Kent Jiresjö Komplettera släktforskningen med vykort	16
Ingela Martenius Fyrar i Göteborg med omnejd	18
Beställning från GRS	26
Kronologiska anteckningar rörande Göteborg	30
Barbro Majgren Landet runt	33

Ordf.	Per Clemensson 031 - 20 65 63 S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG per@clemensson.net
V. Ordf	LarsOlof Lööf 070 - 522 24 91 Erik Dahlbergsg. 4, 411 26 GÖTEBORG larsolof.loof@gmail.com
Sekr	Barbro Majgren 035 - 481 48 Mästarevägen 10, 305 72 STENINGE qpm@telia.com
Kassör	Ewert Arwidsson 031 - 15 84 15 Eva Rodhes g. 10, 411 11 GÖTEBORG trewetrans@telia.com
Övriga	Jan Forslund 0346 - 222 45 Ljungby Prästgård 101, 311 95 FALKENBERG janforslund@spray.se
	Per Liljeström 0302 - 131 91 Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM per-lilje@telia.com
	Lars-Göran Johansson 073 - 937 34 33 Kyrkogatan 41, 442 67 MARSTRAND olarjoh@gmail.com
	Johan Ahlén, 031 - 702 53 22 Dockeredsvägen 14, 424 91 OLOFSTORP johan@flygfotohistoria.se
	Inger Clemensson, 031 - 20 65 63 S.Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG inger@clemensson.net
Webmaster	Lars Nyqvist, 0303-16 45 6 Trollhättevägen 12, 442 49 KUNGÄLV webmaster.r.s@telia.com
Suppl. Klubbm.	Anita Fyhr 031-23 73 37, Virvelvindsgatan 6, 417 02 GÖTEBORG anita.fyhr@live.se
Suppl.	Jonas Kullgren 031 - 99 28 15 Holmåkrevägen 7 F, 437 40 LINDOME jonas@kullgren.st

Västanbladet
Redaktionskommitté; Per Clemensson, Per
Liljeström, LarsOlof Lööf och Johan Ahlén.
Västanbladet ingår i medlemsavgiften 150:-/
år och utkommer årligen med fyra nummer.
Ansvarig utgivare Per Liljeström

Tidningsmakare
Christina Claeson
kicki.claeson@home.se

Manusstopp för nr 1 2015 är den 1
januari och Västanbladet beräknas vara
hos medlemmarna i början på februari

Ordförande har ordet

Stort tack för det gångna året och samarbetet med våra medlemmar.

Under året 2014 har vi besökt slottet Kavlás, besökt Sjöfartsmuseet och vi har lyssnat till Gun Schönbeck om Göteborgs arkitektur och under hösten påbörjades ett seminarium om DNA, på Landsarkivet lyssnade vi till en redogörelse för den av föreningen näst intill fullbordade databasen Långströmska samlingen och anordnade Släktdagarna i mars i samarbete med Göteborgs släktforskarföreningar och arkivinstitutioner.

Under våren 2014 hade vi tillgång till så kallade FAS 3-personal och därmed fick vi ersättning från Arbetsförmedlingen. Tyvärr försvann detta stöd i juni och vår ekonomi minskade avsevärt. På grund härav tvingades vi att höja vår medlemsavgift till 200 kronor och söka stöd i form av sponsorskap, lotterier, utbildningar och försäljning av böcker CD mm. Under våren planeras våra Släktforskar dagar på Stadsbiblioteket 21-22 mars och samarbetet med Landsarkivet kommer att fortgå. Vi strävar efter att ha expeditionen öppen varje vardag kl 10-15 (för öppetkontroll ring tel 031-131226). Med årets utgång avslutar Jonas Kullgren sitt styrelseuppdrag. Vi tackar varmt för hans insats. Han ersätt av Sune Augustsson.

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR ÖNSKAS VARMT

KÖP JULKLAPPAR PÅ ERIK DAHLBERGSGATAN 36 B

**DÖDBOKEN,
EMIGRANTEN POPULÄR,
SLÄKTFORSKA STEG FÖR STEG,
SLÄKTFORSKA VIDARE,
GÖTEBORGSKARTOR,
ANTAVLOR I FORMAT 100X70
ENJOY-HÄFTEN (ÄT FÖR TVÅ OCH BETALA FÖR EN)
MED MERA, MED MERA**

**Bläck och Toner
för din Skrivare
Original, Pirat och Återfyllda
pappershornan.se
Aschebergsgatan 40 031-204206**

*Den välrotade blomsteraffären i Vasastan frösåddes redan
1912, Med gröna fingrar & spirande inspiration går vi
nu in i det nya seklet. Välkommen till oss på hörnet av
Aschebergsg & Engelbrektsgratan, Instagram: la fleuriste
eller www.lafleuriste.se Tel 031 711 2082*

Vi möts 2015

Måndag 26 januari kl. 18.30

Föreningskväll på Erik Dahlbergsgatan

Andra tillfället att lyssna till Lars Olof Lööf tala om Smeder, bruk och böcker.
Kaffeservering. Avgift 50 kr. Anmälan senast 22 januari.

Torsdag 12 februari kl. 15.00

Studiebesök på Operan

Vem rattar de 1100 strålkastarna? Vad döljer sig i de hemliga gångarna? Hur jobbar en inspicient? Och varför blir det plötsligt blackout på Stora scenen? Svaren får du på den guidade turen på Göteborgsoperan.

Vi samlas i foajén utanför biljettkassan. Visningen tar ca en timme. Avgift 70 kr. Alldeles intill operahuset finns hållplatsen Lilla Bommen, här stannar både bussar och spårvagnar. Älvsrabben har också ett stopp nära operan. Anmälan senast måndag 9 februari.

Måndag 23 februari kl. 18.30

Årsmöte med föredrag

Ordinarie årsmöte. Föredragshållare meddelas senare.
Kaffeservering. Avgift 50 kr. Anmälan senast 19 februari.

Anmälan per e-post g.r.s@telia.com, telefon 031-13 12 26
(ring minst 8 signaler) eller på lista i föreningslokalen.

Aterbud anmäls snarast.

Kom i god tid eftersom föreningslokalen måste låsas
innan mötet kan börja i samlingslokalen.

Välkomna!

SPÖKHUS I GÖTEBORG

Det spökar på många olika ställen i Göteborg. Visste du att det till exempel har legat en galgbacke vid Carlanderska sjukhemmet. I *"Spökhus av Göteborg"* av Wulvaricht & Morgana ges många exempel på extra läskiga platser.

Göteborgs galgbacke

(Eklandagatan)

Utefter Eklandagatan, i höjd med Carlandersplatsen, ligger sedan 1927 det kända Carlanderska sjukhemmet som är uppfört i en vacker nationalromantisk stil med både klassiska och orientaliska inslag. Mindre känt är att Göteborgs avrättningsplats anlades på platsen år 1702 och användes som stadens galgbacke ända fram till år 1830. Det var här som den uppmärksammade avrättningen av kommendanten på Carlstens fästing, ofta kallad Marstrands fästing, Henrik Danckwardt ägde rum. Han var dömd till döden för förräderi då han den 21 juli samma år "av feghet" hade överlämnat fästningen utan strid till de danska trupper som stod under ledning av Peder Tordenskiold.

Officerarna träffas

Den grymma historien tog sin början den 12 juli 1719 då danskarna utplånade den svenska flotteskadern och intog Marstrand varefter man utsatte fästningen för ett kraftigt artilleribombardemang. Men fästningen som ansågs vara ointaglig

klarade sig utan några större skador. Tordenskiold lät därför sprida ut ett rykte om att stora danska truppförstärkningar var på väg till Marstrand för att storma fästningen. Danckwardt beslöt att skicka ner en officer till staden för att utröna sanninghalten i detta rykte. Denne mottogs väl av Tordenskiold som bjöd honom både mat och dryck på en av krogarna. Detta kanske låter underligt, men på denna tid hörde det inte till ovanligheten att officerare som befann sig i strid mot varandra på dagen senare under kvällen kunde sitta samman och festa. Den listige Tordenskiold lät därefter sina mannar paradera förbi fönster där den halvdruckne svenske officeren satt. För att den danska styrkan skulle verka större än den i själva verket var lät han dem gå varv efter varv runt huset så att samma soldater passerade fönstret om och om igen. Den svenske officeren fick därav uppfattningen att Tordenskiolds styrka bestod av flera tusen soldater trots att den bara utgjordes av några hundra mannar. Officeren återvände så småningom till fästningen och meddelade Danckwardt att den

danska styrkan bestod av flera tusen soldater. Läget blev än mer kritiskt då det inom fästingens murar fanns ett stort antal tyska legosoldater vars kontrakt precis löpt ut när det danska anfallet inleddes. Dessa ville inte ta några onödiga risker genom att skriva på en förlängning av kontraktet utan krävde istället att portarna skulle öppnas så att de kunde lämna fästingen. Detta gick emellertid Danckwardt ej med på vilket resulterade i att tyskarna hotade med att göra myteri. Det redan spända läget blev då ohållbart. Danckwardt beslutade sig därför att förhandla om kapitulation med Tordenskiöld som i sällskap med några trumslagare hade vandrat upp till fästningens port. På villkoret att de svenska trupperna skulle få fri lejd överlämnade han borgen till danskarna. Svenskarna marscherade därefter ner till Göteborg där Danckwardt arresterades och så småningom ställdes inför rätta för förräderi och dömdes till döden. Sin sista natt i livet tillbringade han antagligen i en av Kungsportens fängelseceller för att påföljande morgon föras upp till galgbacken vid Getebergsäng.

Avrättningen

Trots att det var tidig morgon hade en ansenlig åskådarskara samlats den 16 september 1719 till denna tids så populära skådespel. Soldaterna hade ställt upp sig runt plattformen med

stupstocken på vilken Danckwardt fick lägga sitt huvud. Stämningen var som alltid förväntansfull hos folkmassan som stärkt sig på Galgkrogarna i närheten med både ett och två glas som brukligt var. En del av åskådarna fann antagligen inte utsikten att få bevittna en avrättning som så lockande men hade blivit ditkommenderade av myndigheterna som på ett dramatiskt sätt ville åskådliggöra vad som kunde ske om man bröt mot lagen. Soldaterna hade bildat en spetsgård runt avrättningssplatsen för att hålla åskådarna på avstånd. Den enda som fattades var skarprättaren Jonas Wessman. Denne borde ha varit en av de första på plats men syntes inte till. En grupp soldater sändes därför ut för att leta efter honom, bland annat uppe på Kvarnberget där han hade sin stuga. Strax innan den dödsdömde anlände fann man Wessman i ett berusat tillstånd. Kanske hade han styrkt sig något extra med alkoholhaltiga drycker inför denna uppmärksammade avrättning. Med tanke på Wessmans onyktra tillstånd kan man utgå ifrån att avrättningen inte genomfördes enligt konstens alla regler, vilket även framgår av ett vittnesmål från en av de närvarande: *"Omständigheterna vid hans avsättning var upprörande, något ohyggligare slut än Danckwardts går inte att tänka sig. Medan den olycklige låg med huvudet på stupstocken letade den halvdruckne bödeln och hans medhjälpare efter yxan*

och tumlade omkring med en säck varide gömt den. Efter att man försökt att öppna säcken på sedvanligt sätt, blev man tvungen att skära upp den. Som om inte detta var nog av förnedring. Först efter tre hugg skildes huvudet från kroppen. Det har aldrig kunnat styrkas att bödeln Jonas Wessman varit berusad vid tillfället. Inte en psalm sjöngs vid avrättningen och när Danckwardt skulle begravas under galgbacken såsom en ärelös förbrytare, föll han ur kistan som välte omkull."

Slänten nedanför Carlanderska,
foto Christina Claeson

Wessman inför rätta

Oprofessionaliteten från bödelns sida vid avrättningen fick stadsmajor Thalberg att reagera starkt. Denne gav order om att Wessman omedelbart skulle gripas. Då Wessman en tid senare ställdes inför domstol visade det sig att han hade talets gåva genom att försvara sig på ett galant sätt inför rätten. Den sena

ankomsten berodde enligt honom på att avrättningar inte brukade ske före klockan nio på morgonen. När det gällde själva hugget ansåg han sig ha gjort "sin tjänst som en bra karl". Ej heller ville han kännas vid anklagelserna om att ha intagit alkoholhaltiga drycker före avrättningen. Även kusken Christen Jonsson intygade att Wessman varit nykter vid tillfället. Efter en stunds överläggningar beslutade rätten att låta bödeln komma undan med en varning.

Galgbacken flyttas

På 1830-talet flyttades avrättningarna till Långås liden i Mölndal och Kalvemossen i Kallebäck. Inte långt efter började landeriet Karlbergs ägare att anlägga trädgårdar och bygga personalbostäder strax inpå den gamla avrättningsplatsen. Själva galgbacken lät han dock inhägna med ett enkelt trästaket. Inom denna inhägnad stod resterna av galgen kvar under lång tid. Många vittnen som kört förbi platsen med häst och vagn har intygat att hästarna blev mycket oroliga när de passerade den gamla avrättnings-platsen. Även personalen på landeriet Karlberg vars bostäder var belägna precis intill den gamla galgbacken har berättat om hemsökelse på platsen. Fortfarande i vår tid finns det de som påstår sig ha upplevt mystiska händelser och en känsla av närvaro i de omkringliggande husen.

Galgkrogen vid avrättningsplatsen (Cederbourgsgatan 6)

Om man från Korsvägen vandrar utmed Södra vägen mot Mölndal märker man efter en bit i höjd med Världskulturmuseet att en liten tvärgata viker av upp mot höger. Denna gata slutar tvärt och endast en mindre tunnel ansluter den till den ovan liggande Eklandagatan.

Det nuvarande namnet på denna gata är Cederbourgsgatan med gamla kartor visar att den förr i tiden hette Hallekrogsgatan och låg utanför stadens bebyggelse. Dock fanns här ett hus, Hallekrogen, eller Galgkrogen, som den kallades av lokalbefolkningen. Det som idag utgör Cederbourgsgatan är nämligen den sista kvarvarande delen av den väg som ledde upp till galgbacken som låg vid nuvarande Carlanderska sjukhemmet.

Traditionen påbjöd att den dödsdömde skulle få en sista sup innan avrättningen. Därför stannade ofta bödelskärrorna till utanför Galgkrogen på sin väg till avrättningsplatsen. Galgkrogen var även ett populärt tillhåll för dem som skulle bli åskådare till avrättningen. Här kunde de styrka sig med alkohol för att stå ut med att bevittna det fruktansvärda skådespel som avrättningarna utgjorde. I denna alkoholrusiga miljö förekom ofta

slagsmål mellan gästerna. Dessa bråk slutade inte sällan i dråp. Antagligen var det på denna krog som Danckwardt

höjde sitt sista glas innan han fördes upp till den närliggande galgbacken. Numera är platsen där Galgkrogen en gång stod överbyggd med hus och inte ett spår av den står att finna.

Cederbourgsgatan, foto Christina Claeson

Namn i Sverige

Fortsättning från förra nr

Antagandet av ett familjenamn betydde inte nödvändigtvis att man inte längre använde patronymikon; namnen användes ofta samtidigt. Erik Nilsson Stake, en smed född 1720, kallas blandat för Erik Nilsson, Erik Stake och Erik Nilsson Stake. Observera att namnordningen alltid är just förnamn, patronymikon, familjenamn.

Före 1901 års släktnamnsförordning kunde man i stort sett hur som helst lägga sig till med ett efternamn – tyckte man att det lät bra, så började man kalla sig för det och såg till att det kom in i kyrkoböckerna; det enda undantaget var adliga namn som hade ett visst skydd av lagen. Samvetslösa personer lade sig till med kända och adligt klingande namn, möjligen ändrade något i stavningen. Men 1901 kom alltså en förordning – som egentligen bara var ett tillägg till bestämmelserna om kyrkobokföring – som stadgade hur det gick till att få ett efternamn: alla "egenartade" namn måste godkännas hos myndigheterna, som alltså såg till att man inte lade sig till med någon annans namn. Om det inte gällde ett "egenartat" namn utan man ville använda ex. vis sitt patronymikon som familjenamn, så kunde det göras utan anmälan. Man var dock inte tvingad att ta ett familjenamn, men rent allmänt sett hade samhället förändrats så att det började bli norm. Hur snabbt bruket av familjenamn vann insteg visas av att det redan 1917 och 1920 kom förordningar om barns efternamn och 1920 tvingade också den nya äktenskapsbalken kvinnor att anta sin makes familjenamn, och då skall man betänka att lagstiftaren så sent som 1898 ansåg att det inte var korrekt att säga "släktnamn" eftersom hustrur och änkor använde namnet!

År 1963 kom den första egentliga Namnlagen och i den stadgades att man faktiskt var tvungen att ha ett familjenamn – det fanns nämligen envisa landsortsbor i t.ex. Dalarna och Skåne som inte alls tyckte det var nödvändigt att upphöra med gamla bruk som gårdsnamn och patronymikon (vilket bl.a. myndigheternas då primitiva datasystem fick nervösa sammanbrott av) – och kvinnor fick faktiskt åter rätt att ha kvar sitt eget efternamn. Tiden sprang dock fort ifrån 1963 års namnlag och redan 1982 var det dags för nästa. Den stora förändringen här är att det är betydligt enklare att byta såväl förnamn som efternamn; myndigheterna hade nämligen kommit på att det i alla fall inte går att identifiera någon med hjälp av namn, det är så mycket enklare och säkrare med personnummer – så nu gör det ingenting om man byter namn som man själv vill ... vi är nästan tillbaka till före 1901 års släktnamnsförordning!

Adel

De första som brukade familjenamn var adeln. Sveriges äldsta adelsfamiljer brukar räkna sina anor tillbaka till 1100-1200-talet. Alsnö stadga, som är den första lagen som reglerar adelskapet (eller frälseskapet som det hette då) utfärdades 1280. Liksom sina utländska motsvarigheter var man krigare – riddare – och förde som sådan vapensköld. På vapensköldarna målades snart olika märken så att man kunde se vem krigaren/riddaren var. Vapenmärkena kunde anspela på något en riddare var känd för – eller så blev han känd för sitt vapenmärke. De första vapenmärkena var mycket enkla och grafiskt rena – ju senare adelskap desto krångligare vapensköld kan man rent generellt säga (inget kan ju t.ex. vara enklare än ettärke som är hälften mörkt och hälften ljus – ätten Natt och Dag, svensk uradel). I vilket fall så identifierades riddarna och märkena snart med varandra vilket skapade tillnamn; från 1300-1400-talet användes tillnamnen allmänt om hela släkter. Det dröjde dock innan en enskild medlem av familjen/klanen/ätten kallades för tillnamnet – Gustaf Wasa var på sin egen tid känd som Gustaf Eriksson och ville man skilja på honom och någon annan Gustaf Eriksson (innan han blev kung) så kunde man säga Gustaf Eriksson "av Wasarna" eller "av Wasa-ätten" eller något liknande. Jämför med hur vi idag betecknar folk som arbetar på ett visst företag – "SASare", "Volvoiter" etc. Det är först efter Erik XIV:s kröning 1561, då han upphöjde ett antal adliga familjer till grevliga och friherrliga efter utländskt mönster (ärfylliga titlar hade alltså aldrig förekommit före detta datum i Sverige – en mycket jämlik adel således) som man började tala om ätt och familj på ett annat sätt och 1626 grundades Riddarhuset som insisterade på att alla adliga ätter som eventuellt inte hunnit med att skaffa sig ett familjenamn gjorde det (rekommendationen vara att ta namn efter sin sköld). Under 1700-talet försökte adeln skydda sina adliga namn och vissa bestämmelser utfärdades som gav ett begränsat skydd. Adelsnamn är alltså alla namn som registrerats och nummerats på Riddarhuset och med det "introducerats". I Sverige finns också en stor mängd s.k. ointroducerad adel. Detta är familjer som i sitt ursprungsland är adliga men som vid immigrationen hit aldrig brytt sig om att introduceras på Riddarhuset; detta är kanske särskilt vanligt när det gäller den tysk-baltiska adeln (alltså ursprungligen tysk adel som sedan århundraden varit bosatt i de baltiska länderna). I förbigående kan nämnas att det i Sverige – som svensk adel – inte finns andra titlar än friherre (alltså baron) och greve; annars finns här (ointroducerat) t.ex. en hertigtitel från Frankrike (hertig d'Otrante) och en markistitel från Vatikanen (markis Lagergren) samt naturligtvis de kungliga hertigliga titlarna där man fr.o.m. den nuvarande generationen – HKH Kronprinsessan Victoria och HKH Prinsessan Madeleine – ger hertigliga titlar

som "egna" titlar också till kvinnor. Speciellt för Skandinavien är adelskapet helt utan titlar; detta är naturligtvis det vanligaste och motsvarar internationellt närmast en engelsk "baronet" (ärfilig titel ("sir"/"dame") men inte "pär" dvs. utan säte i Överhuset) eller en tysk "ritter". Adel utan titel brukar benämnas lågadel ("knapadel"). Från mitten/slutet av 1600-talet och drygt 100 år framåt adlades massor av män. Detta berodde på att vissa befattningar, som t.ex. högre officersgrader, från början var förbehållna adeln; alltså ett adelsprivilegium. När man då hade en duglig man kunde han inte befordras över en viss grad om han inte var adlig – vilket man enkelt och smärtfritt löste genom att först adla honom. På detta sätt skapades en tjänstemanna- eller ämbetsadel som inte var särskilt rik, inte hade några urgamla anor och inte heller de traditionella adliga jordegodsens utan mer kan ses som en professionell urban högre medelklass. Familjenamnen dessa nyadlade antog kunde vara ganska märkliga – en del skapade nya "pyntade" namn med "gyllen", "hielm", "creutz" etc. medan andra struntade helt i detta och satte ett enkelt "af" framför namnet – som t ex "af Jakobson".

Präster

Då Gustaf Wasa 1527 (riksdagen i Västerås) beslöt att Sverige skulle övergå till protestantismen öppnade han upp för en helt ny samhällsklass – prästfamiljerna. Präster hade naturligtvis funnits förut och det var väl inte ovanligt att en präst hjälpte fram en brorson eller liknande, men det blev ju nu en helt annan varaktighet för denna samhällsgrupp. Redan under katolicismen latiniserade prästerna sina namn, men det är då oftast bara fråga om förnamnet och ibland – som vanligt i särskiljande syfte – fadersnamnet, patronymikon.

Minst från 1600-talets början rekryterades de nya prästerna ofta från bondeståndet, och de hade således inga familjenamn. I början tog prästerna efternamnet bara som ytterligare ett tillnamn; efternamnet "ärvdes" inte av barnen (och användes inte av fruarna, jfr *Kvinnor* nedan). Nu blev det emellertid vanligt att prästsönerna växte upp och själva blev präster (för att inte tala om att prästdöttrarna gifte sig med präster vilket i extrema fall kunnat resultera i en obruten rad prästdöttrar i 13 generationer!) – och nog var det frestande att behålla faderns tillnamn, särskilt om han hade gjort bra ifrån sig, eller bara för att markera att man verkligen inte var kommen av någon vanlig bondlurk. I vilket fall kan man från åtminstone andra halvan av 1600-talet börja betrakta prästernas tillnamn som familjenamn. Prästerna ville gärna marknadsföra hur lärda de var och gav därför ofta sina efternamn en latinsk eller grekisk klang. Någon som kom från t.ex. "Aros" bildade gärna ett namn som Arosenius Aros plus det latinska "-ius" (kommen från, son av)

(eller Arosander (Aros plus det grekiska "-ander" (man, man från)) och vips så hade man ett "lärt" namn, ett namn som talade om att man minsann studerat vid universitet. Man kan också notera att prästerna gärna ytterligare visade sin stora kunskap i de klassiska språken genom att skriva upp kvinnliga medlemmar av sådana här släkter med den kvinnliga formen av namnet: Peter Tunnanders syster Katarina kallades "Tunnandra" och Herman Mollerius' syster Anna blev "Molleria" (för att inte tala om att Herman skulle ha insisterat på att Mollerius i genitiv skulle skrivas Mollerii).

Nu skall man komma ihåg att långt, långt ifrån alla -ius- och -ander-namn är gamla prästnamn. När man mer allmänt började byta bort sina gamla familjenamn som bildats av patronymikon (dvs. -son-namnen) så var det många som kände till hur prästnamnen bildats och tyckte att det där var ett enkelt och bra sätt att lägga sig till med en doft av ett "gammalt" namn.

Borgare

Från 1600-talet började också borgare och vissa andra yrkesmän lägga sig till med efternamn. Det var dels för att hära överklassen – markera att man var lite bättre än de vanliga bönderna – och dels av det rent praktiska skälet att man ville ha ett särskiljande namn för sina affärers skull. Här insåg man också raskt fördelen med att ha kvar namnet i flera generationer – sönerna kunde överta ett företag och med ett familjenamn garanterades att dess produkter och tjänster var lika bra som på faderns tid. De namn man tog var helst i två delar och de var oftast "naturnamn", alltså bildat av saker i naturen, såsom Ekberg, Lindblad, Björkegren etc. Det var så vanligt att t.ex. Lindgren idag tillhör våra 25 vanligaste efternamn. Exempel på yrken där man tog efternamn är skogvaktare, jägmästare, länsman, köpman, olika hantverkare (skomakare, skräddare, smed, snickare, målare, bagare etc.).

För hantverkare gällde att vissa namn var vanliga för vissa yrken och att man vanligtvis inte antog ett efternamn förrän man blivit åtminstone gesäll – fast om man var född med ett sådant efternamn använde man det. På landet tog sockenskräddare och sockenskomakare ofta inte familjenamn, men smeder gjorde det *alltid*. Även om en smed egentligen var "bara" en arbetare, var en smed en utbildad yrkesman och oerhört viktig för Sveriges ekonomi – de sågs därför med stor respekt. Smednamn är vanligen inte annorlunda än andra borgarnamn (om de inte är av vallonskt ursprung).

Det stora huset på Karlsholme

Där tillverkades tändstickor under några decennier i slutet av 1800-talet. Dessförinnan hade den under en period varit "korrektionsanstalt" för lösdrivare
Karlsholme tillkom i slutet av 1700-talet genom ett omfattande anläggningsarbete av handelsmannen Carl Jacob Carlquist. Av de obrukbara sankmarkerna skapade han sitt eget sommarresidens, som han gav namnet Karlsholm.

En lång allé ledde fram till hans åttakantiga, lusthusliknande byggnad, som beskrevs som "skön och prydlig". I den stora trädgården planterade han en mängd fruktträd, anlade grönsaksland och byggde stenmurar. På holmens västra sida skapade han en hamn med en stenka j ut mot sjön.

Konkurs

Förmodligen var det den storstilade satsningen på Karlsholm som medförde att Carlquist år 1793 försattes i konkurs. Sonen Lars Johan blev näste ägare. Han köpte dessutom ett stort bostadshus som låg alldeles utanför tomtgränsen i söder. Den här byggnaden var ungefär 55 m lång och innehöll ca 40 rum och här fanns bostäder för omkring 40 personer. 1817 blev de boende avlösta av "korrektionshjon". Så småningom fylldes i stället rummen av tändsticksarbetare.

När arbetslöshet bestraffades

Arbetslösa som inte kunde leva av en egen förmögenhet kallades i gångna tider för lösdrivare. Eftersom den arbetslöse kunde medföra kostnader för samhället blev det straffbart att inte arbeta. Under en period i början av 1800-talet fanns det till och med en särskild anstalt i

Mariestad där lösdrivare tvingades till arbete. Äldre tiders samhälle förutsatte att alla klarade sin egen försörjning. Den som inte kunde leva av egen eller föräldrars förmögenhet skulle ha ett arbete. Om man inte hade det, hamnade man på samhällets bakgård.

Lösdrivare

De arbetslösa hade många namn: lättingar, landstrykare, månglerskor – men framför allt kallades de för lösdrivare. Alla var skyldiga att rapportera misstänkta lösdrivare till kyrkoherdarna. Dessa skulle sedan underrätta Landshövdingen om "alla lösdrivare eller lättingar som finns i deras församlingar". Därefter skulle lösdrivarna "genast häktas och föras till fängelse samt hållas till allmänt arbete". I brist på fängelseplats kunde landshövdingen i stället besluta om spö- eller risstraff.

Många lösdrivare placerades på Kronofängelset. Där fick de dela rum med tjuvar och våldsvarkare. Invändningarna mot detta var många, också från myndighetspersoner.

1817 köpte Länsstyrelsen det stora bostadshuset vid Karlsholme och förvandlade det till Skaraborgs läns Allmänna Arbets- & Korrektionshus, det vill säga till en "korrektionsanstalt" för lösdrivare. Avsikten var att avskilja dem från fångarna på fängelset.

Anstaltens syfte var inte bara att förvara, utan också att sysselsätta och förbättra de som trots arbetsförmåga saknade arbete. Det var förstas fråga om tvångsarbete, men också om en form av utbildning. De intagna kom att kallas "korrektionshjon".

14 timmars arbetsdag

Alla lösdrivare i länet fick förstås inte plats på anstalten. Här sysselsattes ca 25 personer. De arbetade från morgon till kväll sex dagar i veckan – från kl. 04.30 till 19.00 under sommarhalvåret och 06.00-20.00 under vinterhalvåret. Kvinnorna fick spinna, väva och sticka. Männen ägnade sig åt skrädderi- och sadelmakeriarbete. Efter ett par år uppfördes dessutom en smedja intill anstalten, där de fick tillverka plogar och harvar till försäljning. Två tredjedelar av de intagna var ungdomar mellan 12 och 20 år. Korrektionstiden, alltså den tid som man vistades på anstalten, var normalt ett år. Om någon efter frigivning greps på nytt för lösdriveri blev det ytterligare 1,5 års tvångsarbete.

Från stryk till mörk arrest

Den som bröt mot anstaltens regler bestraffades. Straffen berodde på hur allvarliga förseelserna var och bestod i en stigande skala av

- ris-aga med övriga hjon som åskådare
- upp till 18 dagars ljus fängelse
- upp till 16 dagar i mörkt fängelse under absolut tystnad och med svältkost
- överflyttning till fästning

Som fängelse användes två av rummen på anstalten. Verksamheten finansierades delvis med bidrag från socknarna och genom gåvor från allmänheten. Dessa bidrag och gåvor minskade med tiden. På grund av finansieringssvårigheter upphörde därför verksamheten 1834. Fyra år senare var 169 män och 32 kvinnor anhållna för lösdriveri. Då var de på nytt placerade bland övriga fångar på Kronofängelset vid Marieholm. Lösdriverilagen mildrades 1885, men synen på lösdrivare levde kvar en bra bit in på 1900-talet.

Åke Möller

Delar av Residenset i Mariestad, foto Kjell Croné

Komplettera släktforskningen med vykort

Hur många gånger har du inte fått frågorna: "Var gifte de sig?", "Var gick mormor i skolan?" Var arbetade farfars far? Var? Var? Var?

Frågorna från släktingarna är många när vi presenterar vår forskning för dem.

Oftast kan du med ord besvara deras frågor. Men har du bilder på byggnader och platser från förfädernas hemtrakter?

En kamera var inte var mans egendom för ett hundratal år sedan. Det var stort nog att gå till en fotograf och ta ett porträttfoto, bilder som i dag sitter i familjealbumena. Men bilder från trakten och arbetsplatser, de sitter inte i familjealbumet.

Tack och lov för vykortsindustrin. I början av 1900-talet sändes det enorma mängder med vykort i Sverige. Och motiven på vykortet varierade i det oändliga. Ett antal fotografer reste land och rike runt och fotograferade allt som kunde vara intressant för ett vykort. Således finns de flesta järnvägsstationer, kyrkor, skolor i Sverige från denna tid på vykort. Även många industrier och andra betydelsefulla byggnader, älvar och vattenfall, sjöar, hamnar, m.m.

För en billig peng kan du komplettera din presentation med mängder av bilder och levandegöra förfädernas vardag.

Vet du att din far var på Göteborgsutställningen 1923 skall du givetvis skaffa ett vykort från utställningen, gärna med en mängd människor på. Eller pappas kusin Alfred, som emigrerade till USA, reste inte han med "Salmo" av Hull.

Sillfiskarna åter i Lysekils hamn

Och visst är det trevligt att ha ett vykort, taget från luften, över morfars gård med mormor ståendes i dörren.

Gamla vykort kan du finna hos bl.a. frimärkshandlarna i Antikhallarna eller på Södra Vägen. Håll också utkik efter samlarmarknaderna i Dalheimers Hus (februari och september) eller på Kortedala Torg (oktober). Bor du utanför Göteborg är det Falköpingsträffen i mars eller samlarträffarna/frimärksauktionerna i Kungsbacka (april och november) du kan besöka. Vill du handla på nätet är det Tradera som gäller.

Kent Jiresjö

A VENYNS FOTKLINIK

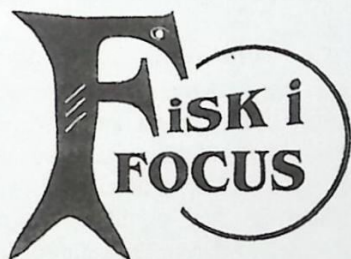
Välkommen till en av de äldsta Fotklinikerna i Göteborg (etabl 1942) !

Vi erbjuder medicinsk fotvård, vårtfrysning, benvaxning, manikyr och fot/benmassage.

Vi i har även försäljning av presentkort och diverse produkter.
En fika och ett leende ingår alltid ! - Se våra fina omdömen på Eniro.se !

Jessica och Tove

Boka tid på tfn: 031- 16 92 87 - Geijersgatan 16, Göteborg

ÖPPETTIDER

Tis - Ons 8 - 19

Tors - Fre 8 - 20

Lördag 8 - 18

Söndag 12 - 18

Välkomna !

*Fokus på kvalitet
- vår idé !*

FOCUS
köpcentrum
031 - 703 05 25

Fyrrar i Göteborg med omnejd

Ingela Martenius

Fortsättningen av informationsmateriet som GRS.s Ingela Martenius har skrivit och som handlar om fyrrar i Göteborg

Fyrrar idag

Fyrrar minskar idag i betydelse för såväl handelsfartyg som örlogsfartyg och fiskebåtar. Bättre navigationshjälpmedel började utvecklas redan under andra världskriget, t.ex. radar och, i Västeuropa, det s.k. Deccasystemet. Idag navigerar all professionell sjöfart efter satelliter, GPS (Global Positioning System), och ekolod och radar. Eftersom GPS-mottagarna blivit både små och överkomliga i pris använder även fritidsbåtar GPS. Fyrrar har blivit ett komplement och håller allt mer på att bli minnesmärken, vackra kuriositeter – kultur arv. Fyrrarna verkar dock samtidigt ha blivit viktigare för lokalbefolkningen, som en symbol för hembygd och för svunna tider, tidigare glansdagar då den lokala hamnen var ett viktigt centrum för den omgivande bygden. På många ställen i världen har föreningar bildats för att bevara en lokal fyr; t.o.m. fransmäns pampiga Cordouan och amerikanarnas stolthet Cape Hatteras har numera stödföreningar som hjälper till med restaurering, underhåll etc. Förutom föreningar till stöd för en viss, specifik fyr finns det också allmänna fyrföreningar. Dessa

föreningar syftar till att främja intresset för och bevara fyrrar och andra sjömärken. Sådana här föreningar finns överallt i världen; särskilt populära är de i USA, men det finns föreningar även i de nordiska länderna, Tyskland, Australien etc. Många fyrrar får idag också nytt liv genom att de blir utflyktsmål, museala kultur arv och t.o.m. hyrs ut som semesterbostäder. Bo på fyr är mycket populärt i USA, där fyrrar gärna är ihopbyggda med vanliga hus. Även här i Europa börjar ferieuthyrning av fyrrar bli vanligt.

Fyrrar runt Göteborg

Fyrrarna i och kring Göteborg är högst olika till sin karaktär, vilket inte är så märkligt eftersom de är byggda vid helt skilda tider. Börjar vi söderifrån har vi först Nidingen, därefter Tistlarna, Trubaduren, Vinga och Pater Noster.

NIDINGEN N 57°18'2" / O 11°54'4"
Fyren *Nidingen* ligger i Halland, i den sydligaste delen av Kungsbacka kommun, ca 5,5 nautiska mil (10 km) från land. Ön fyren ligger på är ett lågt skär med omgivande rev, en fara för all sjöfart i området – omkring 700 skeppsbrott tror man har ägt rum här.

Den första fyren på Nidingen tändes 1624, en koleldad öppen fyr. Fyren ersattes 1629 av en dubbel vippfyr. Nidingen var först i världen med att vara en dubbelfyr, vilket den var fram till 1946 (sist i världen); anledningen var att sjöfarande lätt tog fel på Nidingen och fyren på Anholt. På 1660-talet ersattes de tekniskt innovativa vippfyrarna med traditionella stenkolseldade fyrfat eftersom vippfyrarna var i trä (förutom själva eldkorgen då) och lätt fattade eld.

Under 1700-talet påtalades flera gånger att Nidingen behövde bättre fyror, men först 1832-34 byggdes de två sexkantiga stentorn som än idag ger Nidingen dess speciella karaktär; stenarna skall bl.a. ha tagits från en riven mur på Varbergs fästning. Även de nya fyrarna var till en början stenkolseldade, precis som förut. Tornen byggdes på redan 1846, eftersom de visade sig vara för låga för att synas bra på långt håll, och istället för stenkol infördes rovoljelampor och linser.

Dessa gamla fyrtorn är nu byggnadsminnesmärkta och underhålls av den ideella föreningen *Nidingens Vänner* och Statens Fastighetsverk i samverkan. Idag är det istället en modern fyr (från 1946) som från Lillelandsrevet sköter ljussignalen. Fyren automatiserades 1975 och avbemannades 1979. Det moderna fyrtornet är 23,5 m högt, har en 3:e ordningens lins med en lysvidd av 22 nautiska mil (ca 41 km) och en mistlur som ljuder fyra gånger i minuten vid tjocka. En äldre mistlur ersatte 1883 de 10 år tidigare installerade kanonerna; av de ursprungliga tre kanonerna finns idag bara en kvar. Kanonerna hade i sin tur ersatt en gammal mist-signalklocka från 1766 (världens första bemannade mistsignalstation); klockan donerades 1946 till Sjöfartsmuseet, som placerade den på sin terrass och använder den vid olika högtidligheter – så t.ex. rings det nya året in i den varje nyårsnatt.

På ön finns också Sveriges tredje största fågelstation, verksam sedan 1980 och skött av Göteborgs ornitologiska förening. Runt 10 000 fåglar ringmärks, vägs och mäts varje år. Under sommaren är ön också tillhåll för en sälkoloni, som gärna ligger och solar på klockfotsrevet.

Nidingen är öppen för besökare; det finns t.o.m. en mindre konferensanläggning och upp till tolv gäster kan övernatta. Anläggningen sköts av Gottskär Hotell, som också färjar över folk i sin RIB. Under tiden 01 april - 15 juli råder dock tillträdesförbud på en stor del av ön eftersom den är fågelskyddsområde

TISTLARNAN – N 57°31' / O 11°44'

Fyren *Tistlarna* ligger i Göteborgs södra skärgård, ca 6 nautiska mil (11 km) sydväst om Vrångö. Vattnen norr om ögruppen Tistlarna upp mot Vrångö var innan fyrens tillkomst en riskabel sjöled för kusttrafiken genom de många grynnorna och undervattensskären i området. Redan i början av 1800-talet var Tistlarna aktuella i sjöfartsammanhang; i ett betänkande från år 1805 över lotsväsendets organisation föreslogs att en lotsplats skulle inrättas på Yttre Tistlarna, den sydligaste delen av Tistlarna. Detta bifölls dock inte.

Först runt 1870 etablerades en lotsstation på öarna. Den blev dock inte officiell förrän man byggde fyren 1905-06. Norr och söder om Tistlarna fanns de stora angoringsfyra Vinga respektive Nidingen så Tistlarna är egentligen en kustfyre med ledande vit sektor för storsjöfarten som anlöpte Göteborg från väster och söder. Tistlarna blev ett sorts hopplock från olika ställen: fyrapersonalens bostäder kom från Altarholmens lotsplats och linsen (som fortfarande används!) var en 2:a ordningens lins från Sandhammarens heidenstammare där den installerats 1862 men nedmonterats 1891 och därefter legat i malpåse. Själva fyrbbyggnaden byggdes dock ny; den var i tegel med tjugiga kreneleringar runt taket.

Ursprungligen användes som vanligt fotogenlampor, först 1958 elektrifierades fyren. År 1969 renoverades fyren; kreneleringarna togs bort och teglet täcktes med cement som vitmålades. Samtidigt automatiserades och avbemannades fyren. Man kan besöka Tistlarna, men det finns ingen reguljär båtförbindelse till öarna. Sjötaxi går att beställa från Vrångö. Hamnen på fyrön är liten och grund med enbart privata platser, medan hamnen på lotsön har goda tilläggsomöjligheter för fritidsbåtar.

Tistlarna

*För ett Vackrare Hem,
besök
vårt Konstgalleri*

GALLERI SCANDINAVIA

*Galleri Scandinavia, Berzeliigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01*

Familjen Lindblom

VINGA

N 57°38'1" / O 11°36'3"

Ingen av Sveriges fyrar är väl så känd, omtalad och omsjungen som *Vinga*. Fyren och den lilla holme den är belägen på ligger i Göteborgs södra skärgård, ca 10 nautiska mil (18 km) väster om Göteborg. *Vinga* var viktigt som en markör för vad som var svenskt territorium; i ett dombrev från Sävedals häradsrätt daterat 22 juni 1496 sägs att "*bemälde holme med flere skär sedan hedenhös tillhört Sverige*". Karl IX ansåg *Vinga* som viktig både för revirmarkering och för att underlätta för sjöfarten, och såg 1606 till att fogden på Älvsborgs fästning satte upp "*märken*", som dock snabbt skulle kunna tas bort. Nu sattes den första båken upp, en synnerligen enkel värdkase. Båken brändes ner av danskarna 1644, men byggdes raskt upp igen. År 1675 var båken så förfallen att en ny måste byggas; den nya båken målades röd. Det är omtvistat om någon form av fyr kan ha funnits på *Vinga* samtidigt med båken, men om det fanns en sådan tändes den troligen bara när fartyg väntades. *Vinga* blev nämligen från mitten av 1600-talet den plats där lotsarna från Brännö väntade på fartygen de skulle lotsa in till Göteborg. Runt 1720 ersattes åter båken, nu med ett pyramidformat trätorrn med utkik och en gyllene trätunna högst upp. Samtidigt byggde man ett litet hus för lotsarna.

I början av 1800-talet blev så klagomålen från sjöfaranden och köpmän om de usla förhållandena i Göteborgs inlopp så högljudda att Sjöförvaltningen fann sig föranlåten att rikta en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om att få bygga en mindre fyr på *Vinga*. Begäran bifalldes och år 1841 stod en liten, men mycket modern fyr klar – som första fyr i Sverige hade *Vinga* fått en Fresnellins (av 3:e ordningen). Problem uppstod dock nästan genast då fyren förväxlades med såväl Skagen som Nidingen. Efter att ett brittiskt fartyg strandat och Hennes Majestäts Storbrittaniska regering inlämnat en formell protest beslöts, något motvilligt, att en andra fyr (med 4:e ordningens lins) skulle byggas. Den andra fyren uppfördes 1854 och samtidigt byggdes den nuvarande båken, då den förra brunnit ner något år tidigare. Nu kunde *Vinga* inte förväxlas med något annat då den första fyren hade fast vitt sken, den andra fast sken med blänk var tredje minut och man hade en ny, större båk. *Vinga* moderniserades sedan kontinuerligt. År 1869 infördes mistsignalering med kanoner, som 1883 ersattes med en ångdriven mistsignal. En annan viktig funktion var telegrafan till Göteborg; från 1864 fanns en optisk telegraf via Brännö, som 1881 ersattes med en elektrisk sedan el-kabel dragits från fastlandet.

Kraven från sjöfarten ökade dock och redan 1889 fick Kungl. Maj:t bifalla en ny skrivelse om Vinga – nu ville man riva de två ljussvaga fyrarna och ersätta dem med en enda, men mycket högre och ljusstarkare fyr. År 1889-90 byggdes så den nuvarande fyren. Den blev 29 m hög, i huggen

Gunnar Taube, far till Evert Taube, och senare överlots i Göteborg. Sammanlagt hade Vinga elva fyrmästare, innan fyren avbemannades 31 juli 1974.

Förutom huvudfyren finns idag två

porfyrit som bröts på ön, och fick en enormt ljusstark 1:a ordningens lins och roterande linsapparat. I början användes fotogenlampor med fem veckor, som drog 1,25 l fotogen i timmen. Fotogenen ersattes först 1948 med elektricitet; idag är lysvidden 25 nautiska mil (ca 46 km). Den nya fyren på Vinga blev klassificerad som en första klassens fyr, vilket enligt Lotsverkets bestämmelser krävde ständig bevakning med fyra mans bemanning: en fyrmästare, en fyrvaktmästare och två fyrbiträden. Den förste fyrmästaren enligt den nya ordningen var sjökaptenen Carl

ensfyraryr, VINGA ÖSTRA ÖVRE och VINGA ÖSTRA NEDRE, som markerar farleden från Vingasand mot Vinga, och ca 300 m nordväst om Vingas västra udde står fyren VINGA UNGAR.

Den gamla fyren från 1841 revs trots planerna aldrig utan blev lotsutkik; moderniserad på 1950-talet och först 1968 ersatt med en modern utkik (men byggnaden blev kvar, restaurerad så sent som 2005).

Idag finns ingen fast bemanning på Vinga, men ön är arbetsplats för lotsar, båtmän och tekniker som ser till fyren. Vinga är dessutom naturreservat med en del rara växter. Vinga är öppet för besökare; under sommaren går regelbundna turer från Stenpiren och Hönö Klåva, och resten av året kan turer ordnas från Hönö och Fotö (sjötaxi). Det finns också en gästhamn för privata båtar (max 40 fot). Den ideella föreningen *Winga Vänner* har ett litet museum på ön, och kan ordna guidade turer.

PATER NOSTER

N 57°53'8"/O 11°28'1"

Fyren *Pater Noster* på Hamneskär 3 nautiska mil (5,5 km) utanför Marstrand är en av ett tiotal fyrar i järn som uppfördes av *Gustaf von Heidenstam* och som därför kom att bli kända som "*Heidenstammare*". 1857 var Heidenstam fortifikationsingenjör och hade i uppdrag att göra upp en plan för utbyggnad av fyrarna i Sverige. Planen kom att föreslå 10 nya fyrar (och ett fyrskepp), en ökning om 30 % av antalet fyrar i Sverige. I Bohuslän följdes Heidenstams stora utbyggnadsplan upp med mätningar och kartläggning av var fyrarna skulle placeras för att göra bäst nytta. Förslaget som presenterades 1863 omfattade nya fyrar på Väderöarna, Hällö, Måseskär, Hamneskär och Marstrand. Enbart Hällö genomfördes inte

eftersom fyren där faktiskt bara var ca 20 år gammal. Fyren på Hamneskär – sedermera alltså kallad *Pater Noster* – hade föregåtts av en fyr på toppen av tornet på Carlstens fästning i Marstrand. Denna fyr hade placerats där redan i mitten av 1700-talet, men var behäftad med en rad problem.

Fyren var visserligen, som tidigare beskrivits, mycket nydanande i utnyttjandet av ny teknik, men den var för högt placerad, ca 100 meter över havet. I dimma och vid låg molnhöjd kunde man inte se fyren; det hände också att den misstogs för en stjärna, och, värst av allt, ibland för Skagens fyr. När sjömännen uppdagade sitt misstag var det ofta alldeles för sent. Den nya fyren ritades som en fackverkskonstruktion i järn.

Heidenstam hade redan 1862 uppfört en sådan fyr på Sand-hammaren i östra Skåne. Tre av de nya fyrarna i Bohuslän, nämligen Måseskär, Väderöarna och Hamne-skär, byggdes som sådana här öppna järnfyrar. Av dessa fyrar blev *Pater Noster* den ståtligaste och kanske därför den mest kända. Totalt byggdes i Sverige ett tiotal fyrar som fackverkskonstruktioner i järn; den sista, Svenska Högarna, 1874. Fackverkskonstruktioner i järn var vanliga och mycket populära vid den här tiden, särskilt i Storbritannien.

Det unika med "heidenstammarna" är därför egentligen inte att fackverk i järn användes utan att fyrarna är modulärt uppbyggda, som ett jättelikt meccano. Fyrarna kunde därför snabbt sättas ihop på plats – och t.o.m. plockas isär och flyttas, om det skulle visa sig nödvändigt. Järnkonstruktionen var också sådan att man kunde bygga på sand, vilket inte förut varit möjligt. En annan fördel var att modulariteten innebar att man inte blev beroende av en enda leverantör utan beställningar på de olika delarna kunde läggas ut på flera mindre verkstäder, vilket naturligtvis gjorde bygget mindre sårbart. Hela processen att bygga en ny fyr kunde förkortas från två till ett år. Heidenstam fick patent på konstruktionen 1869. Fyren Pater Noster sattes upp på nordvästsidan av Hamneskär sommaren 1868. Fyren blev 32 meter, sju sektioner, med en total höjd över havet av 36,5 meter (näst högst i Sverige; bara en annan heidenstammare, Pite Rönnskär, är högre). En första ordningens lins installerades. Från början var Pater Noster naturligtvis bemannad. Efter 96 år avbemannades Pater Noster 1964. I samband med automatiseringen byttes linsen ut till en fjärde ordningens lins. Bara 13 år senare, 1977, beslöts att Pater Noster skulle läggas ner och ersättas av den närbelägna kassunfyren Hätteberget. Pater Noster släcktes och linsen demonterades.

Pater Noster förföll nu snabbt, och en första renovering initierad av Pater Nosters Vänner företogs 1980. Redan 1990 var det dags för nästa renovering. År 1998 undersöktes Pater Noster igen och visade sig då ha sådana skador att fyren lyftes bort från Hamneskär för att genomgå en ännu noggrannare undersökning. Denna visade att skadorna var bra mycket värre än man först trott. I nedmonterat skick låg så Pater Noster i hamnen i Uddevalla tills en huvudsponsor, Pharmadule Emtunga, kunde ta hand om fyren och det mödosamma arbetet med renovering – eller kanske snarare rekonstruktion – kunde börja år 2004. Pater Noster var färdigrenoverad och klar för att åter placeras på Hamneskär i juli 2007. Fyren, med exakta kopior av de gamla linserna, tändes igen i september samma år. Den är dock numera klassad som "fiskefyr", dvs. man kan inte 100 % säkert räkna med att fyren alltid är tänd. Pater Noster och Hamneskär kan idag besökas under tiden april till november, men hamnarna är små och inte särskilt bra, och därmed väderberoende. På ön finns kafé och konferensanläggning; det är fyrpersonalens gamla byggnader, renoverade år 2008. Fyren visas. Under sommaren ordnas dagsturer från Marstrand (via Rönning). Enligt Pater Nosters Vänner skall en ny, rejäl hamnpir vara klar till sommaren 2014.

Beställning

från GöteborgsRegionens Släktforskare

kan göras per telefon: 031-13 12 26, måndag - fredag kl. 10 - 14,
eller med brev: Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg, eller med e-post:
g.r.s@telia.com

Beställningar hämtas på expeditionen under tider som ovan.

Ring dock först för att kolla om lokalen är bemannad.

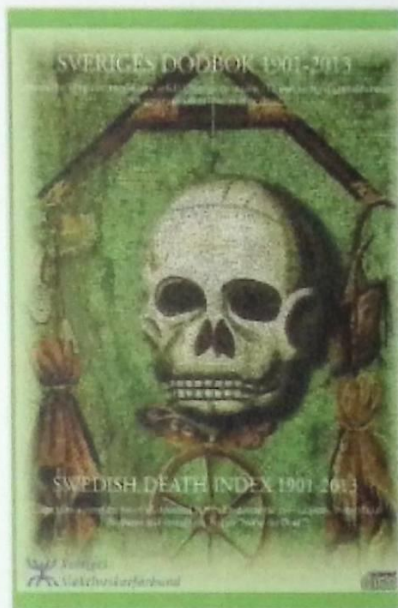
Vid brevframsändelser tillkommer porto och emballage.

CD Ulrika Kullgrens Stamträd	150.- kr (medl.pris 75.-)
CD 41 Handskrifter (2005)	230.- (medl.pris 150.-)
CD Göteborgs Domkyrkoforsamlings kyrkobok 1669-1671	150.- (medl.pris 75.-)
CD Databasen Emigranten 2006 Populär	350.- (medl.pris 300.-)
DVD Sveriges dödbok 1901-2009	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1880	600.- (medl.pris 560.-)
CD Sveriges befolkning 1890	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1900	640.- (medl.pris 560.-)
CD Sveriges befolkning 1970	595.- (medl.pris 535.-)
CD Sveriges befolkning 1980	595.- (medl.pris 535.-)
DVD Sveriges befolkning 1990	600.- (medl.pris 560.-)
CD Begravda i Sverige 2 (2012)	595.- (medl.pris 495.-)
Andersson-Clemensson: Börja släktforska	225.- (medl.pris 190.-)
Andersson-Clemensson: Släktforska steg för steg 2005	250.- (medl.pris 200.-)
Andersson-Clemensson: Släktforska vidare	300.- (medl.pris 250.-)
Andersson-Clemensson: Forska kring ditt hus och din bygd	250.- (medl.pris 200.-)
Andersson-Clemensson: Your Swedish Roots	250.-
Lintrup: Släktforskarens arbetsbok	100.-
Löf: Göteborgs Fotografer	200.-
Paulin: Oeconomisk beskrifning på fabrikerne uti Götheborg (1761)	50.-
Handbok 1 - Rosvall /Hultman: Emigrantforskning	215.- (medl.pris 195.-)
Handbok 2 - Reuterswärd: Fader okänd	215.- (medl.pris 195.-)
Handbok 3 - Ångström /Johansson: Kartforskning	215.- (medl.pris 195.-)
Handbok 4 - Ericson Wolke: Soldatforska	265.- (medl.pris 235.-)
Handbok 5 - Berggren: Smedforska	255.- (medl.pris 225.-)
Göteborgs-Emigranten del 1,2,3,4,5, 6, 7:	50.- kr/st) samtliga 300.-
Göteborgskarta år 1883. Format A3. Färg, terr. församlingar	100.- (medl.pris 50.-)
Göteborgskarta år 1807. Format A 3. Svart/vit, roteindelning	100.- (medl.pris 50.-)
Göteborgskarta med förstäder år 1885. Format A 3. Färg.	100.- (medl.pris 50.-)
Västgötakarta	100.- (medl.pris 50.-)
Västanbladet, lösnummer	20.-
Antavla, 40x60 cm, 7 generationer	50.- (medl.pris 30.-)
Antavla, halvrund 50x100 cm, 9 generationer	50.- (medl.pris 30.-)

Namn:

Adress:

Julklappstips

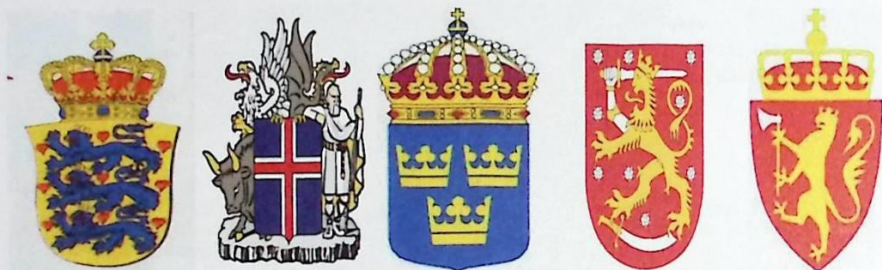

Dvd-skivan Sveriges dödbok 1901-2013 har utökats med 1 miljon nya poster för åren 1901-46 och cirka 400.000 döda har tillkommit för åren 2009-2013

Totalt innehåller skivan 9.290.00 poster

Pris för dig som medlem är 500:-

Släktforskningens dag 2015

Lördagen den 21 mars
STADSBIBLIOTEKET
Götaplatsen 3, Göteborg
10.00 – 17.00

Mängder med utställare samt intressanta
föreläsningar och produktpresentationer

Fri entré

Sponsorer : Ancestry, Arkiv Digital, DIS-Väst,
Föreningen Släktdata, Göteborgs Stadsbibliotek,
Göteborgsregionens Släktforskare och
Studieförbundet Vuxenskolan

**Studieförbundet
Vuxenskolan**

Släktforskningens dag –ett initiativ av Sveriges Släktforskarförbund www.genealogi.se

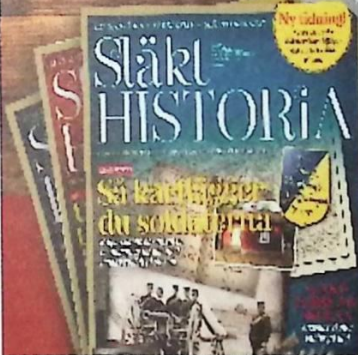
NY TIDNING!

Släkt- HISTORIA

För dig som redan släktforskar
eller som drömmer om att börja
kartlägga dina rötter.

- ✓ Spännande levnadsöden
- ✓ Tester och praktiska tips
- ✓ Svar på läsarfrågor
- ✓ Unika fotografier

Fortfarande inte hittat
det du söker efter?
- Hitta inspirationen i nya
tidningen Släkthistoria!

Prova 3 nr för
endast 149 kr!

SVARSKORT - SVARA I DAG!

Ja tack! Jag vill gärna prenumerera på 3 nummer av nya
tidningen Släkthistoria för endast 149 kr (ord butikspris 210 kr).
Kampanjkod: SLA304900

Ja tack! Jag vill gärna prenumerera på 6 nummer av nya
tidningen Släkthistoria för endast 299 kr (ord butikspris 419 kr).
Kampanjkod: SLA304901

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Ort _____

Telefon/mobilt _____

E-post _____

RIKTA BILDENHÖGDETS. Prenumerationsen uppbär automatiskt efter postens utskick.
E-post och paket från 2016-01-01 och vidare ska prenumeranter i Sverige LUF betala A4-avgif kortavgifter för att kunna
följa kampanjerna och leverera tidningen omgående och andra produkter. Genom att fyllo i ord och meddelande ger du
LUF betala A4-avgif till betala dig med förvägga om kortet samt sänds digitalt nyhetsbrev från tidningen Släkthistoria. Du
kan också välja att betala med kort eller med postgiro, betala LUF betala A4, Du får, och du betalar till din bank.

BESTÄLL
VIA WEBBEN

www.slaekthistoria.se/kampanj
Vårigen uppge kampanjkod!

• Digitalt nyhetsbrev

Tidningen Släkthistoria skickar
varandra veckan. Många varje
vecka för de som prenumerat
digitalt nyhetsbrev som både
underhåller och ger dig många
nyttiga tips.

GÖR SÅ HÄR:

Få hem nyhetsbrevet - **gratis!**
- **prenumerera på** **Släkthistoria**
eller registrera dig o-prenumerera på
www.slaekthistoria.se/nyhetsbrev
Släkthistoria är en ny tidning från
SläktHistoria **SläktHistoria**

Släkt-
HISTORIA

Svarspost
206 391 04
685 20 Torshov

KRONOLOGISKA ANTECKNINGAR RÖRANDE GÖTEBORG

Artikelserien fortsätter

1697	beviljades vid borgmästares, rådmännens och sekreterarnes begrafningar fri klockringning, graföppning och dekorerings af kyrkan, hvarjämte vid deras aflidna hustrurs begrafningar medgafs fri klockringning.
1700	förordnade magistraten om lampors uppsättande vid stadens alla broar och hus.
1700	flyttades landshöfdingeresidenset till Göteborg i Torstensonska huset.
1700,	då Göteborg ansågs ega c:a 6,000 invånare och lånekontoret indrogs, voro enligt magistratens protokoll c:a 60 hus och gårdar på en enda dag kungjorda till tvångsförsäljning; stadens sjöfart hade lidit betydligt genom främmande kapare, hvilken förlust uppskattades till c:a 600,000 daler s. m., motsvarande omkring 3.1/2 millioner kronor.
1700	anlades Nya Varfvet till hamn och depôt för kungl. flottan. (Förvandlades 1870 till fängelse för brottslingar).
1700	23/10 afled i Göteborg Volrath Sebastian Tham, handlande och rådsherre i Göteborg, som inkommit från Sachsen. Ätten, som år 1716 blef adlad, har fortlevat här till år 1818 och intog en framstående ställning inom den kommersiella världen. Gustaf Tham, död 1818, lät uppbygga huset N:o 6 Norra Hamngatan, som sedermera kommit i Björnbergska och därefter i Röhsska släktens ego.
1701	föddes patrioten och mecenaten Niklas Sahlgren i Göteborg; död 1776.
1701	20/3 anbefallde Karl XII en sjöexpedition med utgång från Göteborg, afsedd att afgå till Archangel tidigt på våren för att där bränna och plundra efter krigsmanér all Rysk egendom, hvartill 7 fartyg beordrades, bestyckade med 131 kanoner och bemannade af 820 matrosar jämte 300 man landstigningstrupper, hvilka lämnade Vinga den 27 Maj och återkommo till Gamla Varfvet den 15 Augusti samma år med förlust af 2 fartyg, hvilka strandat vid inloppet till Archangel i brist på lotsar. Vid stränderna af Hvita Hafvet brändes och sköflades af Svenskarne allt, som kunde åtkommas, och var flottiljen vid återkomsten utblottad på nästan all proviant utan att hafva kunnat uppnå destinationsorten.
1701	firades i Göteborg i anledning af segern vid Narva tacksägelsefest, som började med gudstjänst och musik i Domkyrkan; därefter lossades kanonerna på fästningens vallar och bastioner; vid mörkret inträde afbrändes ett storartadt fyrverkeri, hvarefter illumination vidtog.
1704	anlades af David Amija och Hans Coopman vid Fattighuset en klädesfabrik, där fattighuset sedermera inrättades.
1710	stadgades, att stadens tjänstemän skulle finnas på sina kontor klockan mellan 8 och 12 f. m. samt 2 till 6 e. m.
1710	härjade pesten förfärligt i Sverige; högskolornas verksamhet afstannade; tillståndet i hela landet var ytterst betryckt. Karl XII kämpade i Bender med stora penningbekymmer. Hofvet och regeringen flyttade från Stockholm till Sala, rådet till Arboga och hofrätten med kollegium till Vesterås. Det uppgifves, att 100,000 menniskor dogo i pesten i Sverige, däraf 20,000 i Stockholm. Dess bättre blef Göteborg befriadt från farsoten, ehuru den var Göteborg så nära som i Lindome socken.

1710	utfärdades det första kaparebrevet för kaparen "Jägaren"; den 5 Augusti samma år begärdes värdering å några tagna mindre priser, och utrustades ytterligare 11 stycken kapare, till en del af Göteborgs stads mest ansedde medborgare och tjänstemän, hvaribland äfven Sebastian Tham. Följande året utrustades ytterligare 15 kapare, hvarvid torde böra anmärkas, att vanligen flera personer hade andel i samme kapare. Kaparekaptener betraktades såsom tillhörande örlogsflottan, och befälhafvaren hade kaptens rang; amiralitetsrätten afgjorde, om i beslag tagna fartyg kunde betraktas som god pris eller ej. Antalet kapare, antecknade i rådhusrättens protokoll, äro endast 49 stycken, men torde hafva varit vida större, då skyldigheten till anteckning senare upphörde; af dessa 49 kapare var Lars Gatenhjem delegare i 13 stycken. Antecknade priser, uppbringade af kapare från Göteborg, voro 136 stycken, hvaraf Lars Gatenhjem var delegare i 20 tagna priser. Delegarnes antal i företaget var ganska stort, hvaribland äfven adelsmän m. fl. – Antalet kapare, som gingo förlorade, utrustade från Göteborg, voro enligt anteckningar 11 stycken, som uppbringades eller gingo i qvaf. Efter Lars Gatenhjelm's död, som inträffade i hans 29:e lefnadsår, fortsatte hans hustru Ingela Gatenhjem kaperiaffäerna, inköpte 1718 fregatten "Anne le Vaincoeur" från Frankrike för 50,000 d. s. m.; denna fregatt förhyrdes år 1720 af Svenska kronan, men blef tagen af ryssarne samma år.
1711	till 1761 var Surbrunn vid Karlsport i flor (upptäckt af stadsfysikern A. Lundelius).
1712	förordnade magistraten, att träflottar i hamnarne skulle anbringas.
1715	förständigade magistraten fastighetsegare vid Östra Hamngatan att sko hamnbräddarne med gråsten.
1715	14/5 utfärdade Karl XII från Stralsund påbud om utprägling af mynttecken med åsatt värde af 1 d. silfvermynt. Den efter konungens död år 1718 af ständernas deputerade verkställda revisionen utvisade, att mynttecknen utgjorde 25,368,000 d. s. m., som reducerades till 2 millioner d. s. m. eller c:a 8 %, och lämnade således innehafvare däraf i Göteborg och annorstädes stora förluster.
1716	förärade Karl XII de styrande i Göteborg nya förmåner, hvaribland äfven, att magistratens egna medlemmar skulle, så länge de innehade magistratsembeten, räknas för adel och njuta adliga privilegier, som likväl efter Karl XII:s död 1719 upphäfdes af drottning Ulrika Eleonora.
1716	24/5 gaf Karl XII till Göteborgs stad: Gamla Varfvet, Kungsladugårds egor samt Gamla Elfsborgs backe – mot villkor, att staden skulle anskaffa 3 skepp och 60 kanoner till dess försvar. – Senare lämnades åt Gatenhjem enka Gamla Varfvet såsom förlängning.
1716	24/5 utfärdade Karl XII från Torpum i Norge konfirmation på Göteborgs stads privilegier.
1716	i Maj månad, då Karl XII med en del af svenska armén låg vid högvarteret Torpum i Norge, under det nästan fullständig hungersnöd rådde i lägret, lämnades stränga order till borgarne i Göteborg att till bröd förbaka all den i magasinen befintliga säden, hvilken då af borgarne efter rotelängderna skulle fördelas, hvarigenom stadens invånare under någon tid idkade bageriyrket; brödet fördes därefter af kapten Kristian Gatenhjem med örlogsfartyg till lägret i Torpum.

1716,	då Göteborg egde c:a 6,500 invånare, voro alla hus, tomter, lösegendom och öfriga tillgångar beskattade till ett värde af 1,840,000 daler s. m. – Den förmögnaste borgaren var då Sebastian Tham, som ansågs ega 107,000 d. s. m., samt de därefter följande 14 förmögnaste tillsammans 528,000 d. s. m., hvaribland uppgifves Lars Gatenhjelms 22,530 d. s. m.
1716	tillade Karl XII kyrkoherden i tyska församlingen rättighet att hafva säte i konsistorium.
1716	inrättade Karl XII kämnersrätten.
1716	30/6 rapporterade guvernören i Göteborg till Karl XII, att 200 Holländska seglare anländt till skärgården i skydd af 12 örlogsskepp, hvilken flotta var på väg till Sundet och Östersjön.
1717	uppstod en stark storm, hvarunder vattnet steg upp på gatorna i staden.
1717	befalldes Karl XII i anledning af rikets betryck och stor spannmålsbrist, att stapelstäderna skulle från utlandet införskrifva en viss myckenhet spannmål, salt m. m., hvaraf Göteborg ålades anskaffa 50,000 tunnor spannmål till den 1 Maj 1718, vid hvars försäljning Görtz godtyckligt bestämde priset så lågt, att det förlorades 6 till 8 daler kopparmynt på hvarje tunna. Mot hösten påbjöds ånyo, att Göteborg skulle anskaffa 100,000 tunnor säd och 50,000 tunnor salt till den 1 Juni 1719.
1718	i Februari vidtog Karl XII en våldsam åtgärd, i det han befalldes, att för kronans räkning skulle tagas vågförda 100,000 skeppund järn i Stockholm och 50,000 skeppund i Göteborg att betalas med Görtz' mynttecken, och skulle järnet användas till gäldande af kronans från utlandet införskrifna spannmål och krigsförmödenheter.
1719	besköts Elfsborgs fästning och Billingen af Danske amiralen Tordenskjöld, men genom öfverstarne Liljes och Staël von Holsteins tappra motstånd drog fienden sig tillbaka. För att skydda inloppet till Göteborg hade man dessförinnan i krigsråd, som hölls på Rådstugan af generaler, magistraten och borgerskapet, beslutat nedsänka fartyg i Göta elf mellan Hisings batteri och Billingen samt att förstärka fästningen kring staden. Längs utmed elfvens stränder utåt hafvet anlades utom förut nämnda Hisings-batteri ett stort batteri på berget Billingen med en skans därmedom; vidare Caroli batteri och Käringbergs batteri på södra sidan af elfven samt Arendals skans och tvenne mindre batterier på Hisingen midt emot Elfsborg.

LANDET RUNT

ur olika medlemsblad

GRS byter Västanbladet med ett 60-tal andra föreningars tidskrifter. De finns tillgängliga i GRS bibliotek. Barbro Majjgren ger tips på några läsvärda artiklar i dessa och andra periodica.

ANKNYTTNINGEN Medlemsblad för Nyköping-Oxelösunds släktforskarförening

NR 3/14 Föreningen arrangerar nästa års släktforskar dagar 28-30 augusti 2015. Svante Strandberg diskuterar olika tolkningar av ö-namnet Femöre. *Fimersund* nämns redan i Kung Valdemars jordebok och anses äsyfta Femöresund i nuvarande Oxelösund.

ANROPET Medlemsblad för Stor-Stockholms Genealogiska Förening

NR 3/14 Helena Nordbäck guidar genom Gamla Filmstadens lokaler och dess historia. Olof Cronberg tipsar om Sjöhistoriska museets register om förlisningar: www.abc.se/~pa/mark/vrakreg.htm Där kan man klicka sig vidare till Riksantikvarieämbetets sökregister *Fornsök*: www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html

DISKETTEN Dis - V ä s t s medlemstidning NR 3/14 Einar Gustavsson skriver om skeppare och sjöfart i Norra Halland och påminner om Albert Sandklefs standardverk i ämnet: *Västkustens Allmogesjöfart 1575 - 1850*. Ronny Olsson forskar kring lantrasernas uppkomst och uppmanar läsarna att rapportera uppgifter om hästars och kors färg och teckningar, något som kan återfinnas i bouppteckningar och andra domstolshandlingar: ronny@kackel.se

DISKULOGEN MED SLÄKTFORSKARNYTT Medlemstidning för Föreningen Dis

Nr 106 innehåller referat av årets släktforskar dagar, stämman, mässan samt föredragen *Forska med Ancestry* och *Norges roll i den svenska utvandringen*. Lars Warlin berättar om hur han tack vare DISBYT får kontakt med sin amerikanska släkt. Eta Christensson visar hur hennes forskning inspirerar henne att skriva en roman om en av sina anmödrar.

GRÄNSPOSTEN Medlemsblad för Gränsbygdens Släktforskare i Dalsland, Bohuslän och Østfold

NR 80 Roland Olsson berättar om Torspers Nils Mattsson, skinnhandlaron från Malung som bosätter sig i Dalsland. 1910 gifter han sig och flyttar till Dyngön utanför Fjällbacka, där han idkar handel. En bevarad *Hufvudbok* innehåller detaljerade uppgifter om affärsverksamheten, som sträcker sig över hela Bohuslän. 1910, samma år som Lasse Dahlqvist föds, köper t.ex. hans mor Elin Lange på Brännö tre filter för tillsammans kr 28.50. Per Kjellin avslutar sin artikelserie om Domaresläktens gren från Sillerud och Laxarby

HALLANDSFARARES INFORMATION Medlemsblad för Hallands Släktforskarförening

NR 105 Klas-Göran Steen fortsätter sin serie om Falkenberg med tomt Nr 13, där smedsläkten Möller bodde från början av 1700-talet till 1800-talets slut. Elisabeth Nilsson presenterar begravningsmuseet i Ljungby, som är öppet sommartid. Ingemar Rosengren och Sven-Arne Svensson berättar om två händelser där små barn dör av omåttligt förtärande av brännvin. Bokverket Långarydssläkten har nyligen utkommit med band 6, som innehåller alla kända ättlingar till en Simon från Södra Fagerhult.

KGF-NYTT Medlemsblad för Kronobergs Genealogiska Förening

NR 126 Eva Johansson berättar om Anders Carlsson Forss, en korpral vid Norra Sunnerbo kompani som deltar i kriget 1806 - 14, förlorar ena ögat i Norge, sitter i rysk fångenskap på Åland, döms för två resor stöld samt lägersmål med sin svägerska. Aron Axelsson Bordon sammanfattar ett mål i Konga Häradsrätt 1615 som handlar om Herr Lars, en stridbar präst i Hovmantorp.

MEDLEMSBLAD FÖR ÖCKERÖARNAS SLÄKTFORSKARFÖRENING

NR 1/14 I del II av sin gårdsgenealogi om Heden försöker Henrik Karlsson reda ut den svåraste perioden, från slutet av 1700-talet till mitten av 1800-talet.

MIMERS BRUNN Arkeologi, Etnologi & Historia i Västra Götaland

NR 4/14 Christina Ström skriver om Bohuslän under första världskriget. Synliga minnen från kriget idag är krigskyrkogårdarna, t.ex. Stensholmen utanför Fjällbacka och Stora Risholmen vid Gullholmen. Hans Menzing berättar om Ebba Eriksdotter, svärmor och senare svärmorsmor till Gustav Vasa. Efter Stockholms blodbad gömmer hon sig på Loholmen i sjön Anten. Agneta Tjäder berättar om Lyckholms bryggeri vid Mölndalsån och Christina Ström om Tjolöholms slott. Lars Gahrn beskriver Göteborgs lejonprydda runsten som dateras till 1200-talet och som 1603 omtalas ligga framför Älvsborgs slott. Anna-Lena Gerdin redogör för barockslottet Lindholmens historia. Det uppförs på 1500-talet och skadas svårt i en brand 1662.

SLÄKTBITEN Medlemsblad för forskarföreningen Släkt & Bygd Bollnäs

NR 3/14 Gustav III utfärdar 1785 en förordning om att barn inte skall växa upp på barnhem. De ska på sikt placeras i fosterhem. Kerstin Alm berättar att en hästtransport med 33 barn från Stockholms Barnhus året därpå startar färden till fyra församlingar i Hälsingland. Barnen far illa under vägen och får dåligt med mat. Totalt placeras ca 500 barn från Stockholms Barnhus i fosterhem i Hälsingland. Tore Svedlund redovisar en lista över fosterbarn i Arbrå socken. Fortsättning följer i kommande nummer.

SLÄKTFORSKAREN Medlemsblad för Helsingfors Släktforskare

NR 2/14 Maj-Britt Paro redogör för Borgåsläkten Söderström. Stig-Olof Hallberg berättar om Göran Magnus Sprengporten, en hyllad svensk militär som hjälper Gustav III att genomföra statskuppen men blir besviken på kungen och går i rysk tjänst. Hans mål är att skilja Finland från Sverige.

SLÄKTHISTORISKT FORUM

Sveriges Släktforskarförbund

NR 4/14 har invandring till Sverige som tema. Av Sveriges invånare är 1.5 miljoner födda i något annat land och hela 2.7 miljoner har en eller två föräldrar födda utomlands. Anna Svensson ger vägledning i hur man letar efter släkten i svenska och utländska arkiv. Den riktigt stora förbättringen för släktforskare med utrikes rötter blir Internet och sociala medier. Internet gör allt fler arkiv tillgängliga och förenklar kommunikationen mellan människor spridda över jorden. Mats Karlsson berättar om hur Kristina Grahn, vars mor är ett av de över 70 000 finska krigsbarn som evakueras till Sverige under kriget, finner sina finska rötter.

Maria Bratt informerar om att Jonathan Lindström sammanställer en bok om estlands-svenskarnas historia. Ormsö och Nuckö socknar är de centrala svenskbygderna, dit de första svenska bönderna kommer redan 1206. Större delen av de ca 8 000 estlandssvenskarna flyr till Sverige under åren 1943-44. Thomas Furth berättar om några judiska flyktingars öden. Sveriges flyktingpolitik är fram till krigets slutskede mycket restriktiv och många får resa vidare till

bl. a. Sydamerika. Statens utlänningskommissioners arkiv är en viktig källa för uppgifter om flyktingar. Lars Hallberg redogör för andra centrala arkiv om invandrare och Markus Gunshaga om Digitaliserade dagstidningar, som man når på <http://tidningar.kb.se>

SLÄKT OCH HÄVD Tidskrift utgiven av Genealogiska Föreningen

NR 2-3 2014 Urban Sikeborg berättar om tillkomsten av den nyligen utgivna *Johan Bures släktbok* på DVD. Originalsläktboken är försvunnen i 300 år och hittas 2008 i det ArmfELTSKA arkivet, som förvaras i Riksarkivet i Helsingfors.

Peter Sjölund redogör för DNA-undersökning av Buregenealogin. Med traditionell släktforskning identifieras tre nu levande ättlingar i 18:e led till Buresläktens stamfar. S.k. YDNA ärvs oförändrat från far till son genom generationerna. Tester visar att de tre ättlingarna har närmast identisk YDNA-haplotyp. Mats Pettersson berättar om Nobelpristagaren i ekonomi 2013 Lars Peter Hansens svenska anor. Gunnar Tonnquist ger några exempel på vad man kan hitta i medeltida pergamentsbrev, som är tillgängliga transkriberade till modern svenska på Riksarkivets hemsida

STRÖDDA ANNOTATIONER Släktforskarblad för Örebro län

NR 52 Kerstin Andersson visar i dödbok och provinsialläkarrapport från Hedemotrakten att vargen rev sex barn vintern 1821. Det är en tragisk men ovanlig händelse.

Posttidning B

Avsändare:

GöteborgsRegionens

Släktforskare

Erik Dahlbergsgatan 36 B

411 26 Göteborg

Gör det lätt för dig – välj ArkivDigital

Det är ibland svårt att läsa gamla kyrkböcker på internet. Inte bara prästernas handstil ställer till problem utan också bildernas kvalitet. De flesta som erbjuder kyrkböcker på internet ger dig digitala kopior av gamla mikrofilmer som fotograferades

**Prova en vecka
för 49 kr!**

GA till www.arkivdigital.se/medlemska

Ordinarie pris 99 kr, kronor
Gäller till 31 mars 2014

för ett halvsekund sedan. ArkivDigital har valt en annan väg. Vi har nyfotograferat alla Sveriges kyrkböcker i färg med moderna digitalkameror. Därför kan vi erbjuda en oslagbar bildkvalitet. Det gör släktforskningen mycket lättare. Och roligare!

www.arkivdigital.se

Företaget ArkivDigital digitaliserar historiskt källmaterial med senaste teknik och tillhandahåller bilderna via internet till historiker, släkt- och hembygdsföreningar och andra intresserade. Bolaget startade 2005 och har ca 35 anställda och 370 aktieägare.

GöteborgsRegionens Släktforskare Bibliotek och Forskarplatser

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg,
har öppet tisdag, onsdag och torsdag. 10.00-14.00

Ring dock alltid först och kolla bemanning
samt lediga forskarplatser.

Tel. 031-13 12 26

Tisdag och torsdag: tisdags- resp. torsdagsgrupperna kl. 10.00-14.00.

Öppet även 1 timma före varje föreningsmöte

E-post: g.r.s@telia.com

Hemsida: <http://grs.forening.genealogi.se>.

PlusGiro: 24 23 85-3

Organisationsnummer 857204—7564